

ICJ-Norge - Den internasjonale juristkommisjon, norsk avdeling

Utlendingsdirektoratet

Pb 8108

0032 OSLO

Vår ref: Vanunu
Oslo, 13. august 2010

Anmodning om å gi Morderchai Vanunu innreisetillatelse og status som overføringsflyktning

Etter § 35 i utlendingslov av 2008 kan Utlendingsdirektoratet innenfor de rammene og etter de retningslinjene som er fastsatt av overordnet myndighet, treffe vedtak om at en utlending skal gis innreisetillatelse. Anmodning om slik innreisetillatelse kan fremsettes av internasjonale organisasjoner, jf § 35 første punktum og § 7-6 c) i utlendingsforskrift av 2009.

ICJ-Norge anmoder med dette UDI om å gi Vanunu innreisetillatelse etter lovens § 35.

Norske myndigheters rolle i Vanunus langvarige kamp for vern mot forfølgelse

Innledningsvis ønsker vi å gjøre oppmerksomme på at Vanunus rett til vern mot forfølgelse utgjør en svært langvarig kamp, der UDI har vært involvert siden 2004 med sitt vedtak som anerkjente ham som flyktning. I 2008 rettet et juristopprop med 262 underskrivere krav til regjeringen om at Norge gir asyl og sikrer Vanunu utreise, <http://www.peaceispossible.info/vanunuoppop.html>. UD har også hatt involvert seg i saken, nå senest i juni 2010 der politisk rådgiver Tarjei Skirbekk bekreftet at regjeringen er opptatt av Vanunus sak, og arbeider aktivt for å sikre ham utreise. I møtet deltok for øvrig Fredrik S. Heffermehl som leder av Den Internasjonale Vanunu-komiteén, advokat Ingjald Ørbeck Sørheim som en av initiativtakerne til Juristoppopet, og Ketil Lund som styreleder i ICJ-Norge.

Innreisetillatelse kan gis da Vanunu oppfyller kravene til å få beskyttelse etter utl § 28, jf § 35 (3)

Det følger av lovens § 35 tredje ledd at innreisetillatelse kan gis til personer som det antas oppfyller vilkårene for opphold etter § 28 eller § 38. Vanunu må antas å oppfylle kravene til å få status som

ICJ-Norge

Postadresse: c/o Ketil Lund, Postboks 1148 Sentrum, 0104 Oslo
E-post: post@icj.no **Nettside:** www.icj.no

flyktning, alternativt at han oppfyller kravene til å få komplementær beskyttelse eller opphold på grunnlag av sterke menneskelige hensyn som følge av hans tilknytning til Norge.

I vedtak fra 2004 slo UDI fast at Vanunu oppfyller vilkårene for å få status som flyktning. De vurderinger som UDI foretok i 2004 tilsier derfor at Vanunu oppfyller grunnvilkåret for å anses som overføringsflyktning ved at han oppfyller kravene i lovens § 28(1) a.

UDIs vurdering samsvarer med de vurderinger Amnesty International har foretatt. I 2007 slo de blant annet fast at krenkelsen av hans grunnleggende menneskerettigheter var knyttet til hans politiske oppfatninger og ytringer, jf uttalelse fra Amnesty International "Israel: Mordechai Vanunu sentence clear violation of human rights" av 2 July 2007, se <http://news.amnesty.org/index/ENGMDE150442007>.

Vanunu opplever og vil i all overskuelig fremtid risikere, trakassering, fengsel og tortur i hjemlandet. Begrensningene i de nylig pålagte restriksjonene på hans bevegelses- eller talefrihet vil forverre de mén han ble påført under fengselsoppholdet, og som gjør at han helt klart er i en akutt situasjon. Det foreligger en betydelig fare for nye psykisk sammenbrudd. Forfølgelsesfaren gjelder både statlige- og ikke-statlige aktører. Vanunu har konvertert til kristendommen og står for en åpen og krass kritikk av Israels behandling av palestinerne. Myndigheter og media har jevnlig gjennom 25 år gjort ham til hatfigur, syndebukk, landsforræder. Fortsatt opphold i Israel innebærer en konstant og betydelig risiko.

En detaljert gjennomgang av de menneskerettsbrudd han kontinuerlig blir utsatt for finnes i følgende *amicus curae* til israelske domstoler, <http://lcn.org/pubs/vanunubrief.pdf>.

Sur place

UDIs vedtak av 2004 ble senere omgjort fordi han ikke var *sur place*. Det er imidlertid ikke et vilkår etter lovens § 38 at utlendingen må være *sur place*. Det vil være i strid med folkerettslige prinsipper dersom et slikt vilkår innfortolkes i lovens § 38, jf ICJs avgjørelse fra 1950.¹

Saken gjaldt Colombias beslutning om å gi peruvianske Víctor Raúl Haya de la Torre asyl etter at han hadde søkt tilflukt i den colombianske ambassade i Lima i Peru. Peru nektet å gi de la Torre trygg utreise fra Peru. ICJ kom til at Colombias beslutning var en ensidig handling som var bindende for Peru.

Norsk praksis viser også at slik innreise ikke krever at utlendingen oppholder seg utenfor det område som det søkes beskyttelse mot, jf de mange chilenerne som på grunn av dødsdommer eller lange fengselsstraffer ble overført som flyktninger direkte fra hjemlandet til Norge i 1975. Landene Venezuela og Belgia fulgte i saken samme praksis, se

---

¹ International Court of Justice, *Asylum case (Colombia/Peru)*. Judgments of November 20th and 27th, 1950. Se f.eks presseuttalelse av 20 november 1950.

<http://www.bt.no/nyheter/innenriks/Ambassadoer-punkterer-Erna-Solbergs-argumentasjon-541764.html>

Innreisetillatelse kan gis da Vanunu også kan ha grunnlag for å få opphold på humanitært grunnlag etter utl § 38, jf § 35 (3).

Innreisetillatelse kan dessuten gis som følge av at Vanunu kan også ha grunnlag for å få opphold på humanitært grunnlag som følge av hans tilknytning til riket. Han ble i 2001 utnevnt til æresdoktor ved Universitet i Tromsø (UiT). Han har hatt et mangeårig forhold Kristin Joachimsen som er førsteamanuensis ved Institutt for historie og religionsvitenskap, UiT. Våren 2008 fikk han et jobbtillbud ved UiT.

Vanunus sak må prioriteres

UNHCR har gitt anbefalinger om hvorledes stater bør vurdere søknader om overføring av flyktninger. I UNHCR's *Resettlement Handbook* av november 2004 fremgår at det at de akutte tilfellene bør prioriteres. Håndboken angir Høykommissærens autoritative syn på staters samarbeidsplikt under dets mandat til å sikre varige løsninger på flyktningproblemer, jf Artikkel 35 i 1951-konvensjonen som er inkorporert i § 98 i utlendingsloven av 2008. Kriteriene som UDI praktiserer antas også å sammenfalle med UNHCR's anbefalinger. UDI bør derfor følge de retningslinjer som gjelder der akutttilfeller prioriteres.

Vanunu utgjør et slikt akutt tilfelle, da han ikke har bevegelses- eller talefrihet og da hans langvarige fengselsopphold påførte ham tortur, blant annet i form av langvarig total isolasjon i over 11 år i en meget liten fengselscelle, som har gitt ham varig mén. På denne bakgrunn var det et meget alvorlig inngrep - med påregnelige og betydelige psykiske skader - da han i mai 2010 på ny ble innsatt til soning av 3 måneder, igjen i strengt isolat.

Forholdet til Israel skal ikke vektlegges

Forholdet til fremmede stater skal ikke vektlegges ved vurderingen av om beskyttelse skal gis. Det fremgår av 1951-konvensjonens fortale avsnitt 1 og 5 at statspartene har anerkjent at enhver har rett til beskyttelse uten diskriminering og at flyktningproblemets sosiale og humanitære karakterer inngir et felles ansvar for at det å gi beskyttelse ikke skal medføre et spent forhold stater i mellom.

Norske myndigheter har nylig vært aktive i å sikre menneskerettighetsadvokaten Mohammad Mostafai beskyttelse. En tilsvarende innsats bør settes inn i Vanunus sak. I artikkel 3 fremgår at konvensjonen skal anvendes på flyktninger uten forskjell på grunn av hjemland. Vektlegging av Vanunus israelske nasjonalitet vil derfor innebære et brudd med dette grunnleggende prinsippet i 1951-konvensjonen.

Det kan derfor ikke sees at norske myndigheter har noen saklig grunn til ikke å følge UNHCR's generelle anbefalinger. Det er derfor nødvendig å prioritere Vanunu som oppfyller vilkårene som mandatflyktning og som er i en akutt situasjon.

Mulighetene for utreise

ICJ-Norge er klar over at Israelske myndigheter har pålagt Vanunu et midlertidig utreiseforbud som varer for ett år av gangen. Denne restriksjon ble sist forlenget i mai 2010, og det er stor grunn til å anta at den vil bli forlenget for ytterligere ett år i mai 2011 osv.

Med en innreisetillatelse til Norge er det muligheter for at israelske domstoler vil kunne se annerledes på hvorvidt det er nødvendig å forlenge utreiseforbudet. Det vises til at israelske domstolers vurdering av hans sak utgjør en uvanlig anvendelse av nasjonal israelsk rett, avisartikler som omtaler restriksjonene omtaler anvendelsen som "unprecedented and represents a distortion of every accepted legal norm," se Haaretz "It is time to free Vanunu" i Haaretz den 16 april 2008, <http://www.haaretz.com/hasen/spages/975302.html>

***

ICJ-Norge ber på dette grunnlag UDI om snarest å gi Vanunu innreisetillatelse i medhold av § 35 og at denne beslutningen meddeles til Israelske myndigheter med anmodning om at han får trygg utreise av landet.

Med vennlig hilsen

Ketil Lund
Styreleder ICJ-Norge

Cecilie Schjatvet
Leder av utvalget for asyl- og humanitærrett

Vedlegg

Kopi: politisk rådgiver Tarjei Skirbekk i UD